

Revista periòdica
N. 67 • Estiu de 2017

www.entrepobles.org

entrepobles

cooperació poble a poble

Amèrica Central: sobreviure al desenvolupament

Una assemblea i 3000 viviendas

**Municipalisme transformador
per un món rural viu**

Una assemblea i '3000 viviendas'

Mª Dolores García – *Entrepueblos Sevilla*

S U M A R I

Una assemblea i 3000 viviendas	2
Amèrica Central: sobreviure al desenvolupament	4
Municipalisme transformador per un món rural viu	7
Minglanilla 1937: «Ustedes que saben escribir, ¡defiéndonos!»	8
III Edició del concurs de curtmetratges DONA'M CINE	11
Economia feminista: desafiaments, propostes, aliances	14
Guia didàctica 'Els límits del creixement'	16
Un any més ens trobem a Paradigmas	18

EDITA
Entrepobles
Associació declarada
d'utilitat pública UP-78093-SD

GRAFISME
Esteva&Estevão

DIPÒSIT LEGAL
B-21094-89

Entrepobles no s'identifica
necessàriament
amb les opinions
expressades en aquest
butlletí

Foto de coberta:

«Las patronas» assistint a
migrants cap a EUA
al seu pas per Mèxic.

Imatge promocional del
documental d'Arturo González
Villaseñor, *LLévate mis amores*

El cap de setmana del 13 i 14 de maig Entrepobles va celebrar la 29a Assemblea anual al barri de les 3000 Viviendas, a Sevilla. Als nostres documents diem que la feina solidària de la nostra associació significa una aposta pels «sectors avui exclosos econòmicament, social, cultural i políticament». En coherència amb aquesta idea a Entrepueblos Sevilla vam pensar que quin millor lloc per invitar companyes i companys de diferents llocs de la península i invitades d'Amèrica, que aquest barri del Polígono Sur.

En aquesta ocasió vam comptar a més amb la coincidència de la celebració aquella mateixa setmana a la Universitat de Sevilla del Congrés Internacional sobre Extractivisme a l'Amèrica Llatina, organitzat per l'Institut Universitari d'Estudis per a l'Amèrica Llatina d'aquesta Universitat. Aquesta coincidència va permetre realitzar un acte públic de presentació del llibre «Rescatar la esperanza, más allá del neoliberalismo y del progresismo», amb Maristella Svampa (Argentina) Alberto Acosta (Equador) y Eduardo Gudynas (Uruguai), tres dels seus autors. I a l'Assemblea també vam poder comptar amb aquestes tres persones per a organitzar un interessant col·loqui sobre moviments socials i governs en el moment actual d'Amèrica Llatina, que vam anomenar «Rescatar l'esperança a l'Amèrica Llatina» a partir de les reflexions de l'esmentat llibre.

També vam tenir un bon espai de diàleg amb Marusia López (Iniciativa Mesoamericana de Defensoras) i Gustavo Castro (Otros Mundos Chiapas) per poder continuar aprofundint el tema de la progressiva criminalització dels moviments reivindicatius a Amèrica i al nostre entorn.

De la resta d'espais de l'Assemblea d'enguany destacaríem

- l'aprovació d'un protocol contra l'assetjament sexual, vist tant per la dinàmica interna de la nostra associació, com per a episodis que puguin sorgir en les nostres relacions amb altres organitzacions o moviments;
- la feina en grups per a desenvolupar la formació i de comunicació de la nostra organització, tant internes com externes, de forma particular davant la imminent celebració del 30è aniversari d'Entrepobles, així com un espai on posar en comú els nostres activismes paral·lels al d'Entrepobles;

- la consolidació, després d'una primera experiència l'any passat a Valladolid, de l'assemblea Entrepeques, que va seguir el seu propi programa d'activitats, i que van exposar en l'espai de clausura de l'assemblea.

Però una de les coses que més recordarem d'aquesta assemblea és l'entorn social en què es va celebrar. La nostra aposta va ser, tal i com diem, situar-nos en un entorn que ens permetés, a més de la feina interna, conèixer una realitat social coherent amb les finalitats de la nostra organització i l'associacionisme que hi actua.

Malauradament no hi vam poder comptar amb molta col·laboració per part de diverses empreses de missatgeria, de conductors d'autobusos municipals i de taxistes, amb els quals vam haver de lidiar en la logística de l'Assemblea durant aquells dies i que es van negar a prestar els seus serveis en el barri o que ens advertien de la «gran perillositat» a què ens hi estàvem exposant.

Doncs bé... vam sobreviure! I vam poder observar durant aquells dies la tasca de persones i col·lectius, de diversos serveis públics i socials, i en primer lloc el de la pròpia Residencia Flora Tristán que va hostatjar la nostra trobada. També hem d'agrair molt l'hospitalitat d'associacions com l'Esperanza Sur, la professionalitat i afecte d'establiments com Ca la Gorda i la de centenars de persones que ens van acollir i ens van permetre gaudir de les festes de les Cruces de Mayo. També vam poder comprovar directament com la Policia Municipal sí que entra al barri, fins i tot a quarts de quatre de la matinada, i en aquest cas per parar tranquil·lament la festa en què participaven els nostres propis companys i companyes amb gent del barri.

És una llàstima que tota aquesta energia positiva i totes aquestes capacitats es vegin

entorpides per la incapacitat en altres nivells de l'administració pública per impedir que es vagi aixecant el mur dels prejudicis. És un problema que la gestió política de la imatge de barris com aquest naufragi entre les retallades socials i de serveis públics, la inèrcia, la burocràcia i la fatiga social, i acabi abonant el racisme o classisme institucionalitzat. Perquè barris com aquest necessiten de gent i d'institucions que es treguin les teranyines i tinguin ganes d'abordar la llar-

ga llista de problemes en positiu, tot recolzant-se en les seves múltiples potencialitats.

Entretant, només podem que agrair les vivències d'aquesta setmana a totes les persones i col·lectius amb els qui l'hem compartida i recomanar a altres organitzacions socials com la nostra que s'acostin a conèixer les 3000 Viviendas.

I ara a començar a treballar per a la celebració del 30è aniversari l'any vinent a Barcelona. ■

Entre pobles

ASSOCIA'T I COL·LABORA

«És el moment de la veritable solidaritat»

Butlleta de subscripció al dors

Amèrica Central: sobreviure al desenvolupament

Alex Guillamón – Coordinador d'Entrepobles

El balanç de tres dècades de cooperació internacional al desenvolupament que hem conegut a Amèrica Central ens deixa un saldo que podríem resumir esquemàticament com: èxit del «desenvolupament», punxada de la «cooperació».

La tendència natural del desenvolupament realment existent és la d'una evolució desigual en el marc d'unes relacions desiguals

El discurs de les polítiques de cooperació al desenvolupament plantejava expectatives de generalització del model econòmic i del benestar dels països «desenvolupats». Aquest discurs obviava que la tendència natural del *desenvolupament realment existent* és la d'una evolució desigual en el marc d'unes relacions desiguals. El seu «progrés» ha estat el de la concentració de la riquesa, la financiarització, la deslocalització, l'especialització territorial i l'acumulament per desposseïció. Amb l'avanç de totes aquestes tendències, el desenvolupament realment existent (no el de l'imaginari de la cooperació), sí està aconseguint els seus objectius.

Si fem un brevíssim recorregut per aquestes tres dècades, podríem distingir tres fases:

Una primera època marcada pels conflictes armats i encara en un món dividit en dos grans blocs, on prevalia el discurs dels DDHH i els esforços es van abocar cap a les transicions envers règims «homologables» i l'estabilitat, tot incloent-hi suports importants a la societat civil per pressionar en pro dels processos de pau.

Després va venir el desplegament de l'agenda neoliberal, culminada amb els Tractats de Lliure Comerç. Durant aquesta època la cooperació al desenvolupament va encunyar tota una bateria de conceptes com els de Desenvolupament Humà, Desenvolupament Sostenible, Gènere en el Desenvolupament, Objectius del Mil·lenni, etc., com a contrapès, per anar més enllà del creixement econòmic com a vara de mesurar el desenvolupament. En tot allò, al costat de la retòrica pal·liativa del sistema de les NN.UU., també trobaríem discursos i pràctiques amb recorreguts destacables. El problema és que, en el millor dels casos, van quedar fonamentalment per al consum intern en l'ecosistema de la cooperació, en tant que la «realitat real» anava pels camins del Consens de Washington.

En la tercera fase, on ens trobem, amb prou feines en queda rastre ni tan sols dels

pal·liatius. Es tracta de prémer l'accelerador d'una cooperació amb la inversió empresarial en el centre, és a dir, el desenvolupament en la seva expressió més crua. Per no allargar-nos n'hi ha prou amb una imatge: el passat 8 de març, mentre Guatemala i el món es despertaven amb l'horror de les 40 nenes deixades morir en l'incendi d'un orfenat de la capital, enmig d'una pluja de comunicats de solidaritat exigint justícia, al Fòrum d'ONG Internacionals a Guatemala arribava un altre comunicat, de la Cambra de Comerç espanyola al país. Aquest, però, planyent-se de la «desprotecció» de les seves inversions en projectes extractivistes com les hidroelèctriques d'ACS en el riu Cahabón, davant les demandes de protecció del territori kekchí.¹ La Cort de Constitucionalitat acaba de donar-los llum verda. La diplomàcia i la cooperació oficial europees d'avui són molt més proactives amb els «drets» del ciutadà Florentino Pérez i dels seus co-accionistes. El Gènere en el Desenvolupament ja fa temps que va caure en desgràcia, les retallades en van fer la resta.² Les òrfenes no «produeixen riquesa»...

Dades i xifres d'una promesa incomplerta

El balanç concret del que van ser les promeses de progrés, drets i benestar de la cooperació al desenvolupament a Amèrica Central, ens mostra que, dissortadament, la realitat continua sent extremament tossuda.

A nivell macro i centrant-nos exclusivament en el creixement econòmic, ens trobem amb la irrellevància de la cooperació: «[...] els països de Centreamèrica no representen un pes fort en el desemborsament

1. «Carta abierta a la Cámara de Comercio de España en Guatemala», Ana Rosa Alcalde, directora de APS, a *Prensa Libre*, 16/5/2017, Guatemala.
2. *Impactos del desmantelamiento de la cooperación española en las organizaciones feministas centroamericanas*, Clara Murguialday, Estrella Ramil, Mª Teresa Blandón, Morena Herrera, Walda Barrios y Paula del Cid, Aliança per una Cooperació Feminista Global, 2016 Barcelona.

Trobada meso americana pels drets sexuals i reproductius, Managua

de la cooperació dels països o les institucions multilaterals. En el cas dels donants bilaterals, es posiciona amb una més gran rellevància el nivell de comerç que tenen amb els receptors, cosa que suggereix que l'ajuda té com a objectiu enfortir els vincles comercials. El model d'eficàcia mostra que no existeix una relació significativa entre el pes de l'ajuda dins de cada país de la regió i les taxes de creixement que aquests registren. Això no ha d'ésser interpretat com una crida a aturar tota font d'ajuda; és una invitació a repensar les coses»³.

Les anàlisis d'impacte dels Tractats de Lliure Comerç als quals es va abocar la regió ens mostren allò que ja cabia esperar seguint en termes macroeconòmics:

«Durant el període de vigència del CAFTA, hi ha un increment del dèficit comercial (exceptuats els negocis de «maquila») d'El Salvador amb els EUA. En el període 2006-2011, va ser d'un promig de 1.816 milions de dòlars; en el període liberalitzador previ al CAFTA (1990-2005), el saldo n'era de 846 milions; i en el període previ a la guerra civil (1970-1980), la suma era de 28 milions»⁴.

Tot baixant a indicadors de «desenvolupament humà», el *Quinto Informe Estado de la Región 2016*⁵ ens brinda una àmplia visió del paisatge. Ja en la seva introducció podem llegir:

«Cinc anys després de l'últim informe, l'istme mostra un estancament en l'estructura productiva, en la desigualtat social, en la feblesa de les institucions i, sobretot, en la qualitat i cobertura dels sistemes edu-

catius», i el que és pitjor encara, «si no va ser possible millorar les condicions de vida generals de la població en 2004-2007, quan es va experimentar un promig de creixement econòmic del 5,6% anual, molt menys ho podria ser ara».

«El 2013 quasi la meitat de la població es trobava **per sota de la línia de pobresa**, (...) entre els 2009 i 2014 les llars en exclusió social van augmentar de 36% a 42%». La **desnutrició crònica** «afecta a un 28,4% de nens i nenes, més del doble que el promig llatinoamericà»; el **salari mínim agrícola** «al Salvador, Hondures i Guatemala va ser insuficient per adquirir la cistella bàsica alimentària. La situació més crítica és la de Nicaragua, on el cost de la CBA és 3,27 vegades el salari mínim agrícola». Els sous a les **'maquilas'**, on més del 60% de qui hi treballa són dones, representen entre un 33% i un 42%, segons país, de la cistella bàsica.

Les xifres sobre pobresa augmenten de relleu si les unim a les de la **migració**:

«El 2015 prop de quatre milions, un 8% de la població regional, vivia fora dels seus països d'origen, el 82% d'ells als EUA. A El Salvador la proporció de migrants puja al 21,1% (...) només entre gener i maig de 2014 prop de 40.000 nens, nenes i adolescents van ser detinguts per les autoritats frontereres nord-americanes»⁶.

La violència és un altre dels trets d'una regió que veu com el crim organitzat i la corrupció s'incrusten en els negocis i les institucions polítiques. A nivell mundial, la taxa d'homicidis és de 6,2 per 100.000 habitants. Una taxa de 10 és el llindar que la OMS considera com a problema de salut pública. El 2013 Hondures estava en 90,4, El Salvador 41,2 i Guatemala 39,97.

El 2015 prop de quatre milions vivia fora dels seus països d'origen, el 82% d'ells als EUA. A El Salvador la proporció de migrants puja al 21,1% (...) només entre gener i maig de 2014 prop de 40.000 nens, nenes i adolescents van ser detinguts per les autoritats frontereres nord-americanes

3. «¿Ha sido importante la cooperación internacional para el desarrollo y el crecimiento económico? Una evidencia de datos panel para Nicaragua y Centroamérica», Caroll Siero, Rony Rodríguez i Sebastián Hernández, *Encuentro* No. 102, 52-74, 2015 Managua.

4. «Balance del comercio a siete años de vigencia del Tratado de Libre Comercio de Estados Unidos con Centroamérica», Roberto Góchez Sevilla, *Economía Hoy*, núm. 50, Abril 2013, San Salvador.

5. *Quinto Informe Estado de la Región 2016, Consejo Nacional de Rectores (Conare) de las universidades estatales* de Costa Rica, 2016, Costa Rica.

6. *Centroamérica en la mira: la migración y su relación con el desarrollo y las oportunidades para el cambio*, Manuel Orozco i Julia Yansura, Editorial Teseo 2015, Buenos Aires, Argentina.

7. *Estudio Mundial sobre el homicidio 2013*, Oficina de les NN.UU. sobre Droga i Delicte (UNDOC), 2013.

*Amèrica Central
manté un
important teixit
organitzatiu
social, construït
durant dècades
en múltiples
i variades
experiències de
lluïtes populars*

Hondures és el país de la regió amb el major nombre total **femicidis** (531 el 2014). A més El Salvador i Guatemala estan també en la banda alta dels 10 països amb una taxa més gran de femicidis del món. Nicaragua està per vora dels 50 a l'any. La impunitat arriba al 90% dels casos. A tot això cal afegir que, independentment del color polític dels governs, l'integrisme cristià i la hipocresia moral s'han instal·lat tant en la cultura oficial, com en les legislacions. Els seus blancs favorits són la salut sexual i reproductiva de les dones i la llibertat d'orientació sexual.

«El 2014 ja s'havien fet concessions a empreses mineres del 14% del territori centreamericà»⁸. Hondures (35%), Guatemala (30%) i Nicaragua (13,5%) eren els països amb més concessions, en tant que El Salvador i Costa Rica han aprovat lleis que limiten la mineria. Però, a aquests ja alts percentatges, caldria afegir-hi el que ocupa la resta de l'àmplia gamma de projectes extractius, inclosos els monocultius per a l'exportació.

L'últim informe amb dades completes sobre boscos a escala regional ja deia el 2005 que «es continua desforestant a un ritme de 48 ha./hora, entre 375.000 i 400.000 ha./any. La regió amb prou feines compta ja amb un 36,5% de cobertura forestal i s'acosta perillosament a un límit de destrucció dels recursos naturals en què es faci fons»⁹. A El Salvador, Guatemala, Costa Rica i Hondures els queda menys del 50% de la seva biodiversitat original.

Segons l'índex de Risc Climàtic Global a llarg termini (*German Watch*), Hondures (que encapçala la llista), Nicaragua, Guatemala i El Salvador estan entre els 15 països més afectats a nivell global pel **canvi climàtic**.

Malgrat la tasca ingent que aquesta realitat demandaria, el promig de la càrrega tributària a la regió continua sent raquítica: 13,9% del PIB el 2015¹⁰.

«Si se calla el cantor calla la vida»

El pitjor de cada una d'aquestes dades i xifres és que, darrere d'elles, *(mal)viuen*

milions de persones maldant en va per aconseguir una vida digna. Gent que encara s'entesta a practicar l'agricultura protegint el seu territori; gent qui sobreviu als suburbis urbans tractant d'arribar, no a final de mes, sinó al final del dia; dones que conviuen amb l'amenaça constant de la violència (tant al carrer, com a casa seva); gent empeesa a apostar la seva vida a la loteria de la migració; comunitats indígenes que tracten de mantenir viva la flama dels seus pobles; treballadors y treballadores sense drets de les «zones franques»; gent que s'encapçala a viure amb llibertat les seves relacions i afectes, etc.

Les metes de la cooperació al desenvolupament han estat per a tota aquesta gent com un horitzó fugisser, que se n'ha anat allunyant a mesura que avançaven cap a elles.

Però aquesta gent no està desemparada del tot. Amèrica Central manté un important teixit organitzatiu social, construït durant dècades en múltiples i variades experiències de lluites populars. Comunitats, col·lectius, organitzacions, plataformes i/o moviments socials que s'esforcen a expressar les seves necessitats i demandes, tot sovint en circumstàncies molt adverses. Aquest teixit social, però, es troba avui assetjat per la repressió i la criminalització, per la difamació mediàtica, per la cooptació des del poder, l'escanyament econòmic i/o legal, i, en ocasions, també per contradiccions internes amb els estils de lideratge o el masclisme.

Per molts rius de tinta que fem córrer sobre l'eficàcia i la qualitat de la cooperació al desenvolupament, no hi haurà cap esperança de revertir i construir alternatives a aquestes dades i xifres del desenvolupament realment existent, si aconseguïem callar aquests subjectes socials. Per això no se'ns acut una altra prioritat més rellevant, que la cooperació solidària per enfortir aquests col·lectius organitzats que defensen els drets dels sectors populars, a la vegada que aprenem de les seves experiències, per trenar resistències i propostes des de les diferents dimensions de l'emancipació social i des de l'autonomia política dels moviments. Una solidaritat que ha de néixer de la consciència que Amèrica Central també es juga el nostre futur.

Com va dir Mercedes Sosa, «Si se calla el cantor, calla la vida». I, si calla la vida..., només s'escolta el fred i incompassiu batec del desenvolupament. ■

8. *Crecimiento de la industria minera en Centroamérica produce mitos, paradojas y realidades trágicas*, Giorgio Trucchi, REL-UITA, 2014 Montevideo.

9. *Centroamérica en el límite forestal. Desafíos para la Implementación de las Políticas Forestales en el Istmo* Programa Ambiental Regional para Centroamérica, Componente de Áreas Protegidas y Mercadeo Ambiental, 2005 Guatemala.

10. *Perfiles macrofiscales de Centroamérica*, Instituto Centroamericano de Estudios Fiscales (ICEFI), 2016 Guatemala.

SOBIRANIA ALIMENTÀRIA

Municipalisme transformador per un món rural viu

Isabel Álvarez – Entrepobles Alacant

El Xè Fòrum per un Món Rural Viu va tenir lloc els dies 3, 4 i 5 de març a La Venta de Contreras, Minglanilla. Una antiga casa de postes del s. XVII en mig d'un paratge idíl·lic, el parc natural de Las Hoces del Cabriel, i una de les seus de la Universidad Rural Paulo Freire. És, a més, el centre neuràlgic o referent de molts dels moviments socials i culturals dels entorns. Amb aquesta presentació res no podia sortir malament, tot i que el clima no ens acompanyés massa.

*Per allà hi van
passar unes
300 persones
disposades
a analitzar i
debatre sobre els
desafiaments del
municipalisme
en el món rural*

El Fòrum va ser organitzat per la Plataforma Rural, la Plataforma per la Sobirania Alimentària del País Valencià i l'Alianza Manchega por la Soberanía Alimentaria, espais en què Entrepobles està present de forma activa.

Per allà hi van passar unes 300 persones disposades a analitzar i debatre sobre els desafiaments del municipalisme en el món rural, i també disposades a compartir espais d'oci on les arrels de les cultures del País Valencià i de Castella la Manxa hi van ser molt presents. La nit del divendres vam poder gaudir de la *cançó d'autor* valenciana de la mà de Tomàs de los Santos i de la música d'arrel amb Pep Botifarra, i la del dissabte va ser amenitzada per l'orquestrina Baile al Fresco; totes dues ens van permetre entrar en calor i disconnectar per unes hores dels intensos debats que tenien lloc durant els matins.

La vesprada del divendres, organitzada en plenària i amb una potent programació, ens

va apropar a les lluites dels municipis més propers i també ens va recordar que aquestes lluites vénen de lluny, que el món rural està molt viu, malgrat el capitalisme depredador s'encaparrí a intentar el contrari. No ens hi vam oblidar dels qui ens van precedir, com ara Diamantino o Berta Cáceres, i dels qui estan tancats per la seva valentia front a les injustícies, com Bódalo; tampoc de totes aquelles dones invisibles, d'abans i d'ara, que han lluitat per mantenir viva la flama del món rural.

Durant el matí del dissabte vam tenir l'oportunitat d'escoltar les iniciatives municipalistes transformadores d'alguns punts del país, un regal d'energia positiva per crear després, en els tallers paral·lels, noves propostes centrades en aquells temes que més afecten la supervivència del món rural: la Sobirania Alimentària, les lleis estatals que frenen el desenvolupament econòmic i social dels municipis, els tractats de comerç i inversions, els serveis públics i els drets de

*La Venta de
Contreras es va
emplenar de
sognis durant
tot un cap de
setmana*

la pagesia. Al mateix temps, també es va dur a terme una trobada de les diferents aliances territorials per la Sobirania Alimentària, on s'hi van reprendre sinergies i plantejaments comuns a tots els territoris, tot enfortint així una xarxa de xarxes amb diversos anys d'experiència a l'esquena.

Dissabte va acabar amb un enorme taller en què es plasmava una fotografia col·laborativa de les percepcions de les persones assistents sobre el futur del món rural. Una dinàmica de grans dimensions, perfectament sincronitzada, on s'hi van acabar prioritzant les línies d'acció per als propers dos anys: incidència en la reforma de la PAC, ja que enguany es debat sobre l'exercici 2020-2025, la batalla dels transgènics, la paralització dels tractats de comerç i inversions (TTIP-CETA), la importància de la sobirania energètica, la necessitat d'apostar pels drets de la pagesia, els serveis públics, la incorporació de joves al camp, el desenvolupament d'iniciatives locals per la Sobirania Alimentària, o la relació entre la ramaderia industrial i el canvi climàtic; a

més d'altres debats transversals com l'educació i les sinergies amb altres moviments com ara els Feminismes o l'Economia Social i Solidària.

Vam plegar diumenge amb un mercat de productes ecològics i artesans a la Plaça del Salero, de Minglanilla, on s'hi va fer una de les parades del 2n Congrés d'Escriptors per a la Defensa de la Cultura el 1937 i que li va donar al poble el sobrenom de «poble inoblidable»; i la lectura del manifest per part de la presidenta de Plataforma Rural, Ángeles Santos. I diumenge també vam tenir temps per riure'ns de nosaltres mateixes amb Kancaneo Teatro.

En definitiva, La Venta de Contreras es va emplenar de sognis durant tot un cap de setmana, sognis compartits de transformació i de construcció d'una vida digna per les pobladores del món rural, sognis trenats amb alegria i amb solidaritat. Continuem caminant i il·lusionant-nos, nodrint els nostres sognis i sembrant dignitat.

Globalitzem la lluita, globalitzem l'esperança! ■

MEMÒRIA HISTÒRICA

Minglanilla 1937: «Ustedes que saben escribir, ¡defiéndannos!»

Fidel García-Berlanga – Entrepueblos Castilla-La Mancha

Parlem de la Plaça del Salero de Minglanilla, una senzilla plaça de poble on el passat 5 de març de 2017 vam celebrar la cloenda del X Fòrum per un Món Rural Viu. El fer-ho allà tenia una raó ineludible: aquesta plaça –com totes– tenen en la seva genètica constructiva una mica de mercat i un altre de fòrum cívic, de racó de jocs i de crida a la trobada.

*Aquesta plaça
es va convertir
en un referent
internacional del
compromís amb
la lluita política
i la defensa de
les llibertats i la
democràcia*

Però en aquest cas té un significat especial: una memòria que s'enreda pels balcons i les llambordes i ens parla d'un poble pobre, però sobretot profundament solidari que amb la simple decisió d'acollir als que ho necessitaven més –els refugiats i refugiades– va generar un caldo de cultiu de potent significat global.

Fa 80 anys, i armada amb aquestes més de 2.500 persones que fugien de l'extermini franquista d'Andalusia i Extremadura, aquesta plaça es va convertir en un referent internacional del compromís de la cultura amb la lluita política i la defensa de les llibertats i la democràcia. I de la potència del pensament i la sobirania camperoles per visibilitzar, humanitzar i transcendir la tragèdia.

Al juliol de 1937, mentre el feixisme internacional i les tropes franquistes atacaven i massacaven els pobles de la República espanyola, es va celebrar el II Congrés en Defensa de la Cultura –el denominat per molts el II Congrés antifeixista– organitzat amb urgència aquí, perquè la nostra terra s'havia convertit en aquest moment en el símbol, baluard i front de lluita contra el feixisme internacional.

El Congrés va ser organitzat per l'Associació Internacional d'Escriptors per a la Defensa de la Cultura (AIDC, que havia nascut després del I Congrés de 1935 a París) i va reunir la nòmina més important d'escriptors i escriptores que segurament mai s'hagi reunit al segle XX: Neruda, Huidobro, César Vallejo, Marinello, Octavio

Paz, Nicolás Guillén, Alejo Carpentier, Zambrano, Alberti, Benavente, Machado, Maria Teresa León, Pompeu Fabra, Ramon J. Sender, León Felipe, Bergamín, Corpus Barga, Malraux, Aragon, Tristan Tzara, Sylvia Townsed, Bertolt Brecht, Heinrich Mann, Ilya Ehreburg, Tolstoi...

L'organització local del Congrés va recaure en l'Aliança d'Intel·lectuals Antifeixistes per a la Defensa de la Cultura creada arran del cop d'estat del 18 de juliol (de fet la seva constitució oficial és del 30 de juliol) imitació de l'associació internacional i amb una especial protagonisme del florent moviment artístic-polític de València (la Unió d'Es-

una petita població tenia en aquell moment un paper important en el control militar, polític i de contra-espionatge d'una de les més estratègiques carreteres de la República Espanyola.

Quan van acabar de dinar la gent, els nens i nenes, gent gran, gent de Minglanilla i refugiada, van veure la comitiva, els cotxes, es van acostar a la plaça i van començar a cantar,... A partir d'aquest moment es va generar una trobada multitudinària, plural i colectiva a la plaça convertida en un veritable fòrum, el primer moment del Congrés fora de guió i amb protagonistes reals de la lluita i del sofriment. Dones, homes i infants

La «Desbandá» d'Andalusia, fugint del terror franquista

criptors i Artistes Proletaris dels Renau, Gaos, Ballester,...).

Es va decidir celebrar-ho de forma itinerant a les tres ciutats que representaven la lluita contra el franquisme i el feixisme: València, en aquest moment capital oficial i cultural de l'estat; Madrid com a símbol de la resistència enfront de la barbàrie (la ciutat que resistia i va resistir més que cap altra, fins i tot més que Leningrad); i les conclusions a Barcelona que era la capital de la rereguarda i la connexió amb Europa.

Finalment es va celebrar una segona sessió de conclusions a París i en conseqüència, cal tenir en compte que les presències i intervencions dels participants es van localitzar en molts casos només en alguna de les sessions.

Dins el vast calendari del II Congrés resalta un moment casual però doblement significatiu. En el viatge de València a Madrid, el 5 de juliol, la comitiva es va aturar a dinar al poble de Minglanilla. Encara que era i és

de tots els continents i amb diverses llengües compartint la solidaritat internacional o humana; un dels moments emocionals, intel·lectuals i conceptuals més importants del Congrés. Com bé comenta Niall Binns, Minglanilla es va convertir en aquest moment en lloc de epifanies.

Alejo Carpentier narra en les seves memòries d'aquell viatge (*España bajo las bombas*¹) com se li va acostar una vella endolada, una dona de cabells blancs i vestit negre que li va agafar dels braços i li va dir «vostès que saben llegir i escriure, defensi'ns». Aquesta frase va ser el seu *leiv motiv* de per vida i li va marcar de tal manera que quan va tornar a Espanya per primera vegada en 1978, va embarcar a Saura i Ramón Chao per visitar de

1. Veure Margarita Mateo Palmer, «Saber escribir: España bajo las bombas», a *La Jiribilla*, revista de cultura cubana, octubre de 2009, La Habana http://www.lajiribilla.co.cu/2009/n441_10/441_20.html

Dones, homes i infants de tots els continents i amb diverses llengües compartint la solidaritat internacional o humana

*Per tot això i
aprofitant la
celebració del
80è aniversari
en aquest any
2017, pretenem
organitzar una
trobada anual
que commemori
i doni a conèixer
aquell moment
i que de passada
ens serveixi
de guió per
reflexionar*

nou la plaça del Salero de Minglanilla. I a Nicolás Guillén, un nen que tenia tatuat als braços el «No passaran» i que havia perdut a la seva família al front li va dir mentre li estrenyia amb una mà forta: «aquí tots som pobres,... aquí tots treballem i perquè guanyessin els feixistes haurien de matarnos a tots». Una equació que malauradament, gairebé es va fer realitat.

Però aquesta epifania està lligada en gran part a un fet poc esmentat però fonamental: Minglanilla tenia en aquestes dates uns 3.000 habitants, però havia decidit feia pocs mesos acollir a milers de persones que fugien i que havien patit directament l'atac i el terror de les tropes franquistes. Una població que patia la penúria i l'escassetat de la guerra acollia pràcticament a una quantitat similar a la seva mateixa població.

En aquestes dates en què el nostre estat ha incomplert totalment el seu compromís d'acollir un vergonyós 0'05%, aquell gest té un significat impagable. I segur que no va ser un fet aïllat i molts altres pobles estaven fent el mateix: el món rural ha estat sempre el comodí on la humanitat ha trobat salvació davant la catàstrofe bèl·lica, natural o de crisi civilitzadora.

Un poble capaç de decidir i organitzar de debò una política tal d'acollida –una veritable «Minglanilla acull»– es convertiria així en una comunitat molt més forta, sensible i conscienciada (l'efecte secundari de la solidaritat). Aquelles gents havien creat llaços perdurables: molts dels avis del poble recorden encara avui a les nenes i nens que van viure amb ells en molts casos tota la guerra i com aquells llaços es van mantenir fins als anys 50 i 60 (ocultant-t'ho tot el possible per evitar majors represàlies). S'havien convertit en «un públic egregi» al qual només Nicolás Guillén es va atrevir a parlar directament. Però aquest pas no es va donar des del no res.

Naixien d'una mobilització generalitzada i aquesta, d'unes societats rurals altament polititzades, organitzades i cultivades. On imperava la tensió i fe en la política alliberadora. On les organitzacions obreres i camperoles estenien els seus ateneus de formació i un poble podia tenir tres, quatre o cinc publicacions setmanals de gran qualitat, divulgatives i mobilitzadores. On la Institució Lliure d'Ensenyança, l'escola Moderna i els krausistes havien generat una revolució pedagògica que (a més de fermentar aquelles generacions literàries i científiques de les que encara ens alimentem) va

Miguel Hernández sortint del Congrés d'escriptors, València

expandir una educació activa i crítica entre tota la població incloent –aquesta vegada si– de forma molt clara el món rural. I on els ajuntaments tenien un paper absolutament actiu i dinàmic en la logística i en la vida administrativa però sobretot com a gresol i motor de la vida associativa, intel·lectual i política de tot el veïnat. El sentit de comunitat com a subjecte polític va ser segurament en aquests anys una realitat que ara intentem albirar en les lluites per les sobiraniaes.

Per tot això i aprofitant la celebració del 80è aniversari en aquest any 2017, pretenem organitzar una trobada anual que commemori i doni a conèixer aquell moment i que de passada ens serveixi de guió per reflexionar. Sobre el compromís entre la cultura i el món camperol. Sobre la lluita contra la intolerància i el feixisme polític que avui torna a rampar. Sobre la solidaritat internacional, l'acolliment i les violències. Sobre les sobiraniaes i sobretot sobre com i on trobar les fissures que ens permetin construir els subjectes polítics que puguin respondre al crit d'aquella dona sofrent que va emocionar a Carpentier.

Com sempre els pobles ens oferiran lliçons de cura, temps, observació, i solidaritat creades des de la realitat més palpable, pedestre i quotidiana: la via camperola. ■

III Edició del concurs de curtmetratges DONA'M CINE

Entrevista realitzada Cine en Violeta a les organitzadores de Dona'm Cine: Montse Benito i Montse Carrillo (Entrepobles), Yolanda Olmos i Leonor Miró (Doble Banda).

DONA'MCINE CURTS ON LINE

III CONCURSO INTERNACIONAL DE CORTOMETRAJES REALIZADOS POR MUJERES SOBRE MUJERES

DONA'M CINE és un projecte audiovisual que ja va per la tercera edició, impulsat per Entrepobles/Entrepueblos/Entrepobos/Herriarte, associació de cooperació i solidaritat internacional compromesa amb moviments socials, i per Producciones Doble Banda, productora amb una àmplia experiència en cinema i documentals de contingut social. Totes dues entitats també han col·laborat en la creació dels documentals: *Vos, que sos mi hermana*, *Sborok*, i *Lluvia de Norte*.

Quins temes o temàtiques són fonamentals per vosaltres?

DB: Com a productores, i després de revisar la nostra feina durant aquests anys, ens vam adonar que més que temes hi ha un objectiu comú a totes les nostres pel·lícules, establir l'empatia entre les persones filmades i les persones que miren, establir un corrent de connexió que gairebé sempre té més a veure amb les coses petites que amb els grans discursos, apropar mons a priori diferents (després ens hem adonat que les diferències són de color, textura, de llum, però no d'experiències, ni d'anhels, ni de somnis) mitjançant l'experiència vital de les persones, de la seva quotidianitat, de la seva feina, de la seva família, de la seva relació amb els altres i amb l'entorn.

Doble Banda com a productora posa especial èmfasi a fomentar el cinema fet per dones i sobre dones, i és una part important de la nostra producció.

És la nostra manera de fer política, mitjançant l'audiovisual; explicant històries a través del cinema que siguin un altaveu per les dones: visibilitzant, rescatant, testimoniant i atresorant el nostre passat i el nostre present, una manera d'escriure la nostra pròpia història.

En el cas concret del projecte Dona'm Cine, a cada edició es van plantejant diferents temes, però sempre amb un objectiu, ser una finestra per on treure el cap a altres

realitats i experiències de dones explicades per dones; i en relació amb el context social, polític i cultural global del moment.

Aquesta edició, per exemple, hem proposat que una de les temàtiques, giri al voltant de les experiències de dones activistes i defensores dels drets humans. El tema titulat «*Milers de Bertas s'aixecaran*», està inspirat en l'activista recentment assassinada Berta Cáceres, una de les veus més clares i valentes en la defensa dels drets dels pobles indígenes, de les dones, dels sectors socials més desfavorits i de la naturalesa.

Considerem que les dones en el cinema s'enfronten amb més obstacles, o altre tipus d'obstacles, als que s'enfronten els homes en el cinema?

DB: Les estadístiques així ho demostren, i com en la majoria dels àmbits de la nostra societat las dones es troben amb traves, no oblidem que els valors patriarcals, els uns més evidents i d'altres més subtils (aquests són els més perillosos perquè ens els colen com allò de «pop com a animal de companyia») està també en la manera de produir, dirigir i difondre el cinema.

Poques dones arriben a llocs de poder en la política, a les empreses, etc. això ja ho sabem, i a no ser que estructurem el món d'una manera més horitzontal, transversal, mai no estarem ni visibilitzades, ni valorades, ja que en la jerarquia patriarcal no només hi ha sostres de vidre, n'hi ha també

És la nostra manera de fer política, mitjançant l'audiovisual; explicant històries que siguin un altaveu per les dones: una manera d'escriure la nostra pròpia història

Però tan important com el contingut és com treballem, quin nivell de creativitat donem a la nostra feina i aquí és on incorporem la nostra relació amb Producciones Doble Banda

Nelly Wanpash rep el Premi Berta Cáceres per Yaku Chasqui

de formigó armat que no et deixen ni veure-hi, ni somniar el que podries assolir; però la realitat és que les dones són a tot arreu, i en el cinema també, i des dels començaments, i cada cop més; i en realitat el que no funciona són precisament aquests valors patriarcals que no deixen espai, i gastem molta energia en adaptar-nos-hi, en que se'ns reconegui en aquests valors, si invertim en la construcció d'un sistema més equitatiu, més consensuat, tot el que ja estem fent les dones aflorarà d'una manera natural

Per què vas decidir crear un concurs com Dona'm Cine?

EP: A Entrepobles treballem en cooperació i solidaritat internacional entesa com un suport mutu i la coordinació entre persones i organitzacions en diferents parts del món. Els nostres objectius d'equitat, justícia i sostenibilitat medioambiental, amb un enfocament feminista, ens porten a plantejar-nos una feina de sensibilització, d'incidència política i de suport als moviments socials emancipadors.

És en aquesta línia de recerca d'una justícia global i de la defensa dels drets humans, polítics, econòmics, socials i culturals que emmarquem el nostre impuls al projecte de *DONA'M CINE*. Però tan important com el contingut és com treballem, quin nivell de creativitat donem a la nostra feina i aquí és on incorporem la nostra relació amb Producciones Doble Banda.

També la col·laboració en el terreny de la cooperació internacional amb organitzacions, en aquest cas amb Aieti i Cooperacció, amb qui compartim l'espai de l'*Aliança per una Cooperació Feminista Global*, ens va fer veure possibilitats de col·laboració en aquest projecte.

DONA'M CINE té un caràcter internacional, entenent que vivim en un món globalitzat i complex, on en la realitat de les dones s'entrebarreja el gènere amb la classe social, la identitat, el sexe, l'origen, l'ètnia, l'edat, la religió, la territorialitat o els contextos polítics, tot fent més complex l'origen de les desigualtats però també permetent una diversitat de rebel·lies, alternatives i formes de teixir relacions, afinitats, vincles i aliances.

Ja esteu en la IIIa Edició, què en destacàrieu, què milloràrieu?

EP: Una feina important a destacar és el treball en xarxa que hem pogut generar en torn a *DONA'M CINE*; són moltes les organitzacions de dones (diversitat d'àmbits d'intervenció) que a nivell internacional i també al nostre país s'hi han anat sumant al projecte, des dels inicis fins ara.

Per finalitzar, en relació a les millores que incorporàrieu tenen a veure amb els nostres desitjos d'ampliar els recursos econòmics per estabilitzar el projecte. Tot i que hem rebut suport d'institucions com la *Generalitat de Catalunya* i de l'*Agència Espanyola de Co-*

peración Internacional entre d'altres, tres edicions després l'activisme segueix tenint un pes massa important en la continuïtat del projecte. Donar veu i visibilitat a les dones ha de tenir conseqüències en les polítiques públiques i en els pressupostos socials.

Quina és la vostra experiència amb el Concurs de Curtmetratges Dona'm Cine?

DONA'M CINE ha permès a les directores presentar les seves obres, interactuar amb el públic i argumentar la seva feina;

al públic una participació activa tant als fòrums com en el moment d'emetre el vot.

Els bons resultats obtinguts en les dues edicions anteriors van ser possibles gràcies al treball realitzat tant individualment com col·lectivament, i a la qualitat i el nombre de curtmetratges presentats, prop de 80, mostrant continguts i realitats de dones diverses. La seva difusió ha tingut un gran èxit, més de 6.000 usuàries en la web, de 70 països de tots els continents. ■

DONA'MCINE

PALMARÈS DE LA III EDICIÓ

PREMI DEL JURAT

La batalla de las cacerolas

Autores: Carolina Corral Paredes i Itandehuy Castañeda

País: Mèxic

Aquest curtmetratge posa en valor la memòria històrica. Exemplifica a la perfecció la força històrica de la lluita pacífica dels moviments de dones a l'Amèrica Llatina per la preservació i la sostenibilitat de les seves terres, demostrant, un cop més, la seva incansable capacitat transformadora. Afavorint l'empoderament i treballant, així, la interseccionalitat.

Transformaciones del alma

Autora: Jimena Norambuena. **País:** Xile

Visibilitza la transsexualitat des del testimoni en primera persona d'una mare en el context de Xile, aportant veu i llum a la lluita pels drets trans. Promou valors de la diversitat en positiu, la solidaritat entre dones i altres identitats de gènere oprimides, la solidaritat d'una dona amb el seu fill, entre dones que viuen situacions familiars semblants, entre persones amb diverses identitats de gènere.

PREMI BERTA CACERES (COMPARTIT)

Yaku Chaski Warmikuna: Mensajeras del Río (Equador)

Autora: Luz Estrella. **País:** Mèxic

Guardiana de los ríos (Hondures)

Autora: Jennifer Avila. **País:** Hondures

Els dos curts seleccionats mostren les experiències de dones activistes i defensores de les seves comunitats i territoris, en contextos altament crítics a causa dels interessos dels poderosos als qui s'enfronten. Tots dos reflecteixen processos col·lectius d'organització. Tots dos són exemples clars de la necessitat d'una consciència sobre els impactes humans i ambientals de l'extractivisme i del nostre model de consum. La força de Berta Cáceres, activista feminista, ambientalista i líderessa de pobles originaris, roman.

PREMI DEL PÚBLIC

El valor de la vida

Autora: Sonja Tiefenbacher. **País:** Àustria

DONA'M CINE

*ha permès a
les directores
presentar les
seves obres,
interactuar
amb el públic i
argumentar la
seva feina*

Economia feminista: desafiaments, propostes, aliances

Entrepobles/Entrepueblos/Entrepobos/Herriarte

A hores d'ara, en ple segle XXI, són cada vegada més les veus que ressalten el caràcter multidimensional dels reptes que ens planteja l'anomenada «crisi global» del sistema capitalista, tal i com l'hem conegut en les últimes dècades: crisi alimentària, energètica, de les cures, crisi econòmica i financera, crisi climàtica i ecològica, crisi de representació política, etc. Però no tenim diversos planetes, ni societats on s'hi desenvolupin separadament cadascuna d'aquestes dimensions, sinó que totes conflueixen i interactuen sobre una mateixa realitat física i social. Això és el que atorga una més gran complexitat als desafiaments del que s'ha vingut a sintetitzar com el »Conflicte capital-vida«.

Es tracta de contribuir a la construcció de les diferents sobiranes socials, com a alternatives davant la crisi global, i de fer-ho des d'una perspectiva feminista

D'aquí la necessitat d'apostar per enfocaments integrals, multifactorials en les anàlisis, i d'aquí també la necessitat d'apostar per processos emancipadors incloents d'aquesta complexitat. 'Es tracta, d'una banda, de contribuir a la construcció de les diferents sobiranes socials, com a alternatives davant la crisi global, i de fer-ho des d'una perspectiva feminista, tot promovent anàlisis i pràctiques despatriarcalitzadores, tant de la injusta realitat que pretenem transformar, com dels moviments i propostes que es proposen com a alternatives.

Aquest era el propòsit de la trajectòria que vam iniciar el 2011 amb el projecte «El futur a les nostres mans: Estratègia d'Educació/acció envers una sostenibilitat activa enfront de la crisi global», per al qual hem comptat amb el cofinançament de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament i de l'Ajuntament de Barcelona, però les seves activitats en diferents àmbits, tot i aquest cofinançament, haurien estat del tot impossibles sense la complicitat d'incomptables companyes i companys de diferents moviments socials i organitzacions aliades amb qui compartim aquestes mateixes inquietuds.

En aquest afany l'economia feminista i les experiències dels moviments de dones a l'Amèrica Llatina són referències imprescindibles per a la nostra feina. El capitalisme heteropatriarcal, en el seu procés de globalització, ha fet créixer les condicions de precarietat econòmica, social, afectiva, etc. de les persones, amb diferents intensitats,

a tots els continents, amb un objectiu clar: accelerar la mercantilització de la vida i del planeta.

Tal i com ja vam apuntar en el document d'estratègia d'Entrepobles:

L'economia feminista s'ha vingut demostrant com una eina imprescindible per abordar el conflicte capital-vida, a partir de les premisses que la fonamenten: en primer lloc, en reconèixer l'economia com a alguna cosa que va més enllà de les fronteres d'aquella economia clàssica que la limita a la seva aplicació per al mercat lucratiu, tot incorporant la feina de cures no assalariada com a part del circuit econòmic; en segon, en «descobrir» la feina de cures i la consideració que per a comprendre les relacions de gènere (divisió sexual del treball) és fonamental entendre el funcionament del sistema econòmic; i en tercer lloc, l'economia feminista porta implícit un compromís polític per a contribuir a la construcció d'un sistema socioeconòmic més just.

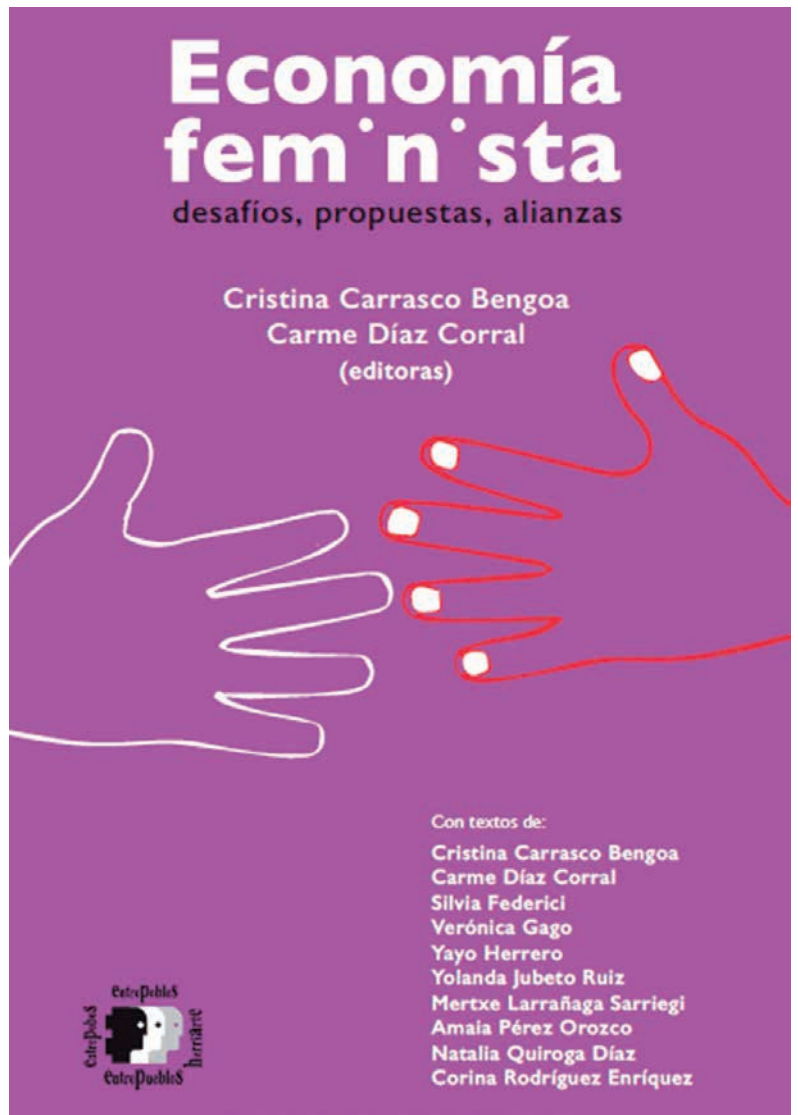
És per tot això que ens fa una especial il·lusió poder presentar-vos avui aquesta publicació. Volem deixar constància i destacar en primer lloc la complicitat que hem trobat en la feina de coordinació realitzada per les editores, **Cristina Carrasco Bengoa** i **Carme Díaz Corral**, amb les quals ha estat ben fàcil arribar a un acord sobre els objectius i característiques de la publicació que volíem realitzar. El propòsit era explorar, tractar de recollir els nous reptes i desenvolupaments

Cristina Carrasco Bengoa

Carme Díaz Corral

de l'economia feminista, amb aportacions des de diferents àrees i nivells d'abordatge, mostrar que l'economia feminista avui és un moviment teòric i activista que viu un moment de renovada vitalitat i amb capacitat de fer aportacions imprescindibles de ser tingudes en compte pels moviments emancipadors en molt diverses àrees i contextos.

Les limitacions d'espai i temps amb què hem treballat no ens han permès comptar amb d'altres de les cada cop més nombroses veus, consagrades o emergents, que estan aportant interessants reflexions en aquest camp, però el treball i la capacitat de convocària de les editores ha fet possible comptar amb col·laboracions que compleixen amb escriure els objectius que ens proposàvem. Per aquest motiu volem agrair també a les autores que hi han fet una aportació desinteressada a aquesta causa:

- **Silvia Federici**, «Economia feminista entre moviments i institucions: possibilitats, límits, contradiccions».

- **Amaia Pérez Orozco**, «¿Espais econòmics de subversió feminista?»
- **Mertxe Larrañaga Sarriegi i Yolanda Jubeto Ruiz**, «Contribucions de l'economia feminista a la construcció d'una economia solidària».
- **Natalia Quiroga Díaz i Verónica Gago**, «Una mirada feminista de l'economia urbana i els comuns en la reinvençió de la ciutat».
- **Yayo Herrero**, «Economia ecològica i economia feminista: un diàleg necessari».
- **Corina Rodríguez Enríquez**, «Economia de la cura i de la desigualtat a l'Amèrica Llatina: avenços recents i desafiaments pendents».

Esperem que aquesta publicació sigui d'utilitat a totes les persones i col·lectius amb qui compartim desitjos, somnis i lluites quotidianes, dels qui aprenem cada dia, com a aportació en aquest procés de suport mutu per la construcció d'una intel·ligència col·lectiva comuna i antipatriarcal. ■

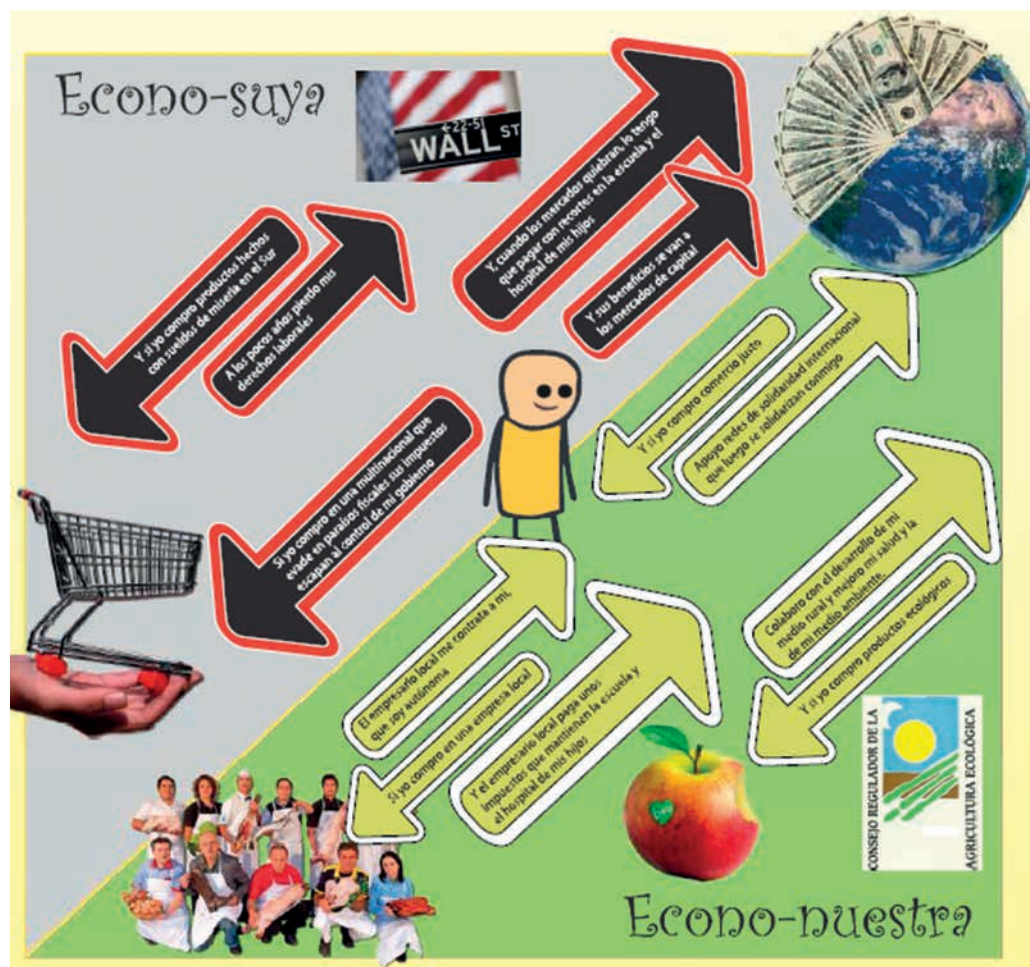
*Esperem
que aquesta
publicació sigui
d'utilitat a totes
les persones i
col·lectius amb
qui compartim
desitjos,
somnis i lluites
quotidianes, dels
qui aprenem
cada dia*

Guia didàctica 'Els límits del creixement'

Isabel Álvarez i Núria Gisbert – Entrepobles Alacant

Aquesta guia és un projecte interdisciplinari sobre els límits del creixement, que té com a objectiu la incorporació de la problemàtica d'Els Límits del Creixement (és a dir, la insostenibilitat del paradigma del creixement present al nostre sistema econòmic i social) en el currículum de les diferents etapes educatives (Secundària, Batxillerat, Educació per a persones adultes, Formació Professional, idiomes, etc.) i en les programacions que es desenvolupen en els cursos de formació del professorat, així com en els programes formatius d'ajuntaments, associacions, centres d'educació ambiental i altres entitats, per afavorir la presa de consciència sobre els limitats recursos del planeta i la necessitat d'actuar en pro d'una política de sostenibilitat de la vida.

L'exposició està guiada per tres personatges que mostren tres actituds davant la vida: la Ciutadania, conscient dels recursos limitats, i àvida de consciència crítica; el Dormilega, que passa de tot; i el Pensament únic, la mentalitat neoliberal

Està plantejada a partir de l'exposició de 12 panells informatius titulada «Els límits del creixement» i elaborada pel Grupo de Energía y Dinámica de Sistemas de la Universidad de Valladolid, Entrepueblos i Ecologistas en Acción.

L'exposició està guiada per tres personatges que mostren tres actituds davant la vida: la Ciutadania, conscient dels recursos limitats, i àvida de consciència crítica; el Dormilega, que passa de tot; i el Pensament únic, la mentalitat neoliberal. Aquests personatges

ens acompanyen al llarg dels 12 panells. Les activitats didàctiques, a l'igual que els panells giren al voltant dels següents temes:

1. Els límits del creixement
2. La veritable sostenibilitat
3. Col·lapses: no vivim sols, som part d'un ecosistema.
4. Què està passant amb el petroli?
5. Espremment les últimes gotes. Paga la pena?
6. Nuclear, gas, carbó, són la solució?

7. Les renovables són el futur... però són limitades
8. Adéu a la cultura d'usar i llençar
9. Què en fem del nostre model de vida?
10. De l'economia del creixement...
11. ... a l'economia del «bon viure»
12. Què hi puc fer jo?

A cada panel hi ha diferents apartats i a ells corresponen les següents tipus d'activitats:

- a. En elles tindrem un text, una fotografia o un gràfic per treballar i analitzar.
- b. Les indicades en aquest apartat són activitats per investigar i ampliar dades.
- c. En aquest apartat es plantejaran preguntes obertes.
- d. En aquest apartat sempre hi haurà una activitat que es denomina: «Una mica d'imaginació», o «I ara què?», o «Per pensar-hi una mica», on l'alumnat podrà utilitzar el que ha après en una activitat de la seva creació.

Contextualització i introducció de la temàtica

En els anys 70, estudis científics ja ens advertien que, si no es feia res per evitar-ho, l'exhauriment dels recursos ens duia directament al col·lapse de la civilització humana en el segle XXI. A partir de 1985, ja sabem que hem traspasat la capacitat del planeta per proveir els elements que permeten l'estil de vida i de consum capitalista.

Ja des de l'època de la colonització, el voraç consum de recursos, va suposar l'espoli dels recursos naturals i miners, i l'esclavatge de les societats indígenes d'Amèrica Llatina i Àfrica, per part dels països europeus. Fins a la Revolució Industrial, els éssers humans no consumien tants recursos com per sobrepassar la capacitat de càrrega del planeta i els ritmes de vida eren marcats pels cicles naturals. Els fenòmens globals induïts per la civilització industrial, han portat avantatges i noves possibilitats per a

la humanitat, però també han fet del nostre entorn un espai cada cop més insegur, incert i perillós. La destrucció de la biodiversitat s'entrebarreja amb l'exhauriment dels recursos naturals, la contaminació de l'atmosfera, el subsòl i els mars, així com l'acceleració de la degradació ecològica provocada pel canvi climàtic. A més, hi ha un augment de les desigualtats socials provocat pel manteniment de les relacions neocolonialistes entre els estats del nord global i els del sud global, la subordinació i la relegació de la dona i de col·lectius vulnerables de l'espai públic de les societats patriarcales, i l'acumulació de riquesa en mans d'unes poques persones. Per tant, estem parlant d'una crisi multidimensional, que no només és econòmica, com se'ns acostuma a presentar des del sistema polític i els mitjans de comunicació, sinó que és una crisi de la civilització en el seu conjunt, una crisi de sostenibilitat de la vida.

Ja des de fa unes quantes dècades, sabem que aquest model no s'adequa a les possibilitats reals que brinden els recursos naturals, sobretot energètics, dels quals es nodreix la maquinària industrial, i del principal dels quals, el petroli, s'espera que entri, en un període molt breu de temps (o fins i tot ja hi hagués pogut entrar), en una fase de decaïment de la capacitat del seus jaciments, fenomen conegut com a zenit del petroli. Per tant, la crisi del model econòmic demostra que aquest és incapaç de sostenir-se en els termes i de la manera en què venia fent-ho, ja que sabem que el planeta té uns límits ecològics.

En aquest marc, no hi pot haver sostenibilitat si no existeix equitat, equitat entre les persones i respecte i cura de la naturalesa. Vivim en un món on constantment existeixen relacions d'explotació, de l'home a la dona, dels països enriquits als països empobrits, dels éssers humans a la naturalesa, etc. La crisi de sostenibilitat del sistema capitalista és la crisi de les desigualtats. ■

*En aquest marc,
no hi pot haver
sostenibilitat
si no existeix
equitat, equitat
entre les persones
i respecte i cura
de la naturalesa*

Coordinació i elaboració de:

Isabel Álvarez Fernández

Amb la col·laboració de:

Montse Benito, Xavi Camps, Asunción Cifuentes, Pepa Gisbert, Marisa López, Ismael Ocampo, Pep de la Rubia, Carmen Sala i Mª José Vargas

Revisada per: **Comissió de Sobirania** i **Comissió de Feminismes** d'Entrepobles

Disseny, composició i traducció:

Maria Rico Serrano

Cofinançada per:

Generalitat Valenciana

CUBA

Un any més ens trobem a Paradigmas

Elena Fraile – Entrepueblos Valladolid

A començament d'aquest any, un bon grup de gent d'Entrepobles, vam tenir la sort de poder participar en la Trobada-taller bianual, «Paradigmas emancipatoris» organitzat per les companyes i companys del Centro Martin Luther King (CMLK) <https://cmlk.org> i Grupo América Latina, Filosofía Social y Axiología (GALFISA) <http://www.filosofia.cu>. Una trobada de persones i col·lectius de tota Amèrica Llatina i el Carib.

Aquest
12è Taller
Internacional
sobre
Paradigmas
Emancipatoris,
sota el tema
«Nous escenaris
de disputes
hegemòniques
entre
emancipació i
dominació»

Aquest 12è Taller Internacional sobre Paradigmas Emancipatoris, sota el tema «**Nous escenaris de disputes hegemòniques entre emancipació i dominació**», va tenir lloc a L'Havana del 10 al 13 de gener de 2017, amb el nom «**Berta Cáceres Vive**», dedicat a la nostra estimada amiga Berta, lluitadora, model de vida i de resistència, amb qui, a més, una part de nosaltres vam compartir l'anterior Paradigmas, l'any 2015.

Aquesta trobada ha estat marcada per la recent absència del Comandant **Fidel Castro**, «en el llegat del qual» tal com plantejava la convocatòria «s'inspiren els nous reptes a enfrontar davant l'escenari de disputes hegemòniques entre emancipació i dominació a Amèrica i el món».

Sota un cel ennuvolat i una Havana inusualment fresca, el matí del dimarts 10 de gener, vam anar arribant al recinte del Pabellón de Cuba, molt a prop del Malecón, unes 300 persones procedents de tots els racons de planeta. Anem omplint el pavelló, garnit amb banderes, emblemes, fotos de Berta i de Fidel, acompanyades per la música que

ens va posant en l'onda i ens indica l'inici d'aquesta nova trobada.

Després d'un espai de presentació, vam unir petits trossos de llaç construint un llaç comú, amb què vam representar el riu Gualcarque i, amb ell, el fluir de la vida i la unitat, tot unint les nostres veus en una de sola, la veu de la lluita i rebel·lia, la veu de Berta, demanant «**Justicia para Berta YA**». Els testimonis de les seves filles Berta i Laura i Gustavo Castro, paraules de tendresa i estima, ens mostren la dona, la mare, l'amiga i companya forta i incansable, que va deixar la seva vida en la lluita per un món millor, assassinada el 2 de març de 2016. Van voler acabar amb la seva lluita i amb la del COPINH (Consejo Cívico de Organizaciones Populares e Indígenas de Honduras), organització de la que va ser fundadora i filla a la vegada, però no només no ho van aconseguir, sinó que en van multiplicar la seva força i la del COPINH, i el seu lideratge a tot el continent llatinoamericà i al món. De nou, una vegada més, en Paradigmas vam poder comprovar com la Berta és símbol de moltes revolucions, i la seva

Reunió sobre feminismes a l'Institut de Filosofia, La Habana

figura representa moltes lluites, les lluites indígena, ecologista i feminista.

En aquesta trobada, a més, s'hi van tractar temes com la importància, ara i sempre de la construcció col·lectiva i els processos populars, com a claus de l'antiimperialisme i el anticapitalisme. Vam treballar en grups sobre els reptes estratègics dels moviments socials populars en el nou escenari polític regional i mundial.

S'hi van realitzar intervencions que tractaven sobre la Pau a Colòmbia i la construcció d'un projecte de país amb la participació de tota la societat, des de la territorialitat i els drets dels pobles indígenes, i de camperoles i camperols. I també sobre les lluites anti-colonials de Puerto Rico, Estat sotmès pel control fiscal i polític dels EUA.

Paradigmas és un espai on compartir subjectivitats, sabers i pràctiques per a les revolucions de la nostra època, espai per a compartir compromisos i solidaritats.

Com a mostra d'aquest compartir, aquest any i com a cloenda de la trobada, vam poder gaudir d'una demostració de l'emergent desenvolupament de l'economia social, mitjançant la fira de Gestió Popular i Solidària, on vam conèixer alguns models de producció cooperativa i de gestió cooperada en la vida de Cuba.

La música, com no pot ser d'una altra manera a Cuba, ens va acompanyar cada dia, amb els concerts al final de cada jornada, i com a colofó final vam gaudir al màxim ballant al ritme de la Compañía infantil La Colmenita.

Enguany, a més del Paradigmas, vam tenir l'oportunitat de compartir altres

espais, com el que vam realitzar juntament amb moltes de les dones participants en aquesta trobada internacional, a l'Institut de Filosofia de la mà de Gina Alfonso, filòsofa cubana, investigadora del col·lectiu Galfisa (Grupo América Latina, Filosofía Social y Axiología) i directora de l'Institut de Filosofia de L'Havana, tot compartint experiències al costat de les dones de la Federación de Mujeres cubanes. O el taller en què vam participar, els dies 17 i 18 de gener, sobre Economia Feminista, amb veus de dones de diferents llocs del món, per intercanviar i compartir espai i temps de diàleg i experiències sobre models d'economia productiva i reproductiva fora de l'enfocament d'interpretació de la cultura patriarcal, i de les relacions d'opressió i dominació.

Un altre moment espai molt especial va ser el que vam compartir amb les companyes i companys amb els quals Entrepobles manté lligams d'amistat i col·laboració, i que, com bé diuen els seus integrants, Lissy Villar Muñoz, treballen per fer «barri, participació, igualtat (i equitat), solidaritat, rebel·lia, humanitat i amor com a manifestacions clares de socialisme» o en paraules de Luis Emilio Aybar Toledo, «les solucions de Cuba només vindran de la mà d'una participació popular conscient, organitzada i decisòria, identificada amb un projecte de socialisme».

Com veieu, amigues i amics que llegiu aquest petit resum de la nostra estada a Cuba, sempre és un plaer tenir l'oportunitat de compartir tants sabers i experiències amb aquest bell poble i les seves gents. ■

*Com veieu,
 Paradigmas
 és un espai
 on compartir
 subjectivitats,
 sabers i
 pràctiques per a
 les revolucions
 de la nostra
 època, espai
 per a compartir
 compromisos i
 solidaritats*

On trobar-nos:

DOMICILI SOCIAL: Av. Meridiana 32, ent. 2a (esc. B) · 08018 Barcelona
T. 93 268 33 66 · F. 93 268 49 13 · www.entrepobles.org · info@entrepobles.org

ANDALUSIA

- ep.andalucia@entrepobles.org
- <http://entrepoblesandalucia.wordpress.com>
- C/ José Mª Moreno Galván, 18, Bl.K - 2° B
41003 Sevilla · dologs@telefonica.net
T. 616 564 551

ASTÚRIES

- ep.asturies@entrepobles.org

CASTELLA-LA MANXA

- ep.castillalamancha@entrepobles.org

CASTELLA I LLEÓ

- ep.zamora@entrepobles.org
- ep.burgos@entrepobles.org
- ep.valladolid@entrepobles.org
- <http://entrepoblesvalladolid.wordpress.com>

CATALUNYA

- penedes@entrepobles.org
- <http://entrepoblespenedes.wordpress.com>
- <http://entrepoblesbarcelona.wordpress.com>
- C. August 21, entl. 1a · 43003 Tarragona
- C. Raiers 13 · 25500 La Pobla de Segur (Lleida)
- Av. Meridiana 32, ent. 2^a (esc. B) · 08018 BCN

COMUNITAT DE MADRID

- ep.madrid@entrepobles.org

EUSKAL HERRIA

- herriarte@gmail.com

ILLES BALEARS

- C. Carme, 6 · 07701 Maó (Menorca)
- entrepoblesmallorca@yahoo.es

LA RIOJA

- Apdo. 1.327 · 26080 Logroño

PAÍS VALENCIÀ

- alacant@entrepobles.org
- <http://entrepoblesalacant.wordpress.com>
- entrepobles.valencia@gmail.com
- C/ Sant Isidre 9 · 03803 Alcoi
- C/ Venezuela 1 · 03610 Petrer
- Paratge Sant Josep. C. Pipa 7
12600 Vall d'Uixó (Castelló)

REGIÓ DE MURCIA

- marcuba3@gmail.com

SEGUEIX-NOS A FACEBOOK I TWITTER:

www.facebook.com/Entrepbs
www.facebook.com/entrepoblesencastillayleon/
www.facebook.com/EntrepoblesPaisValencia
www.facebook.com/pages/EntrePobles-Camp-de-Tarragona/671304729635435
www.facebook.com/pages/EntrePobles-Mallorca/684751931634597
www.facebook.com/EntrepoblesMadrid
[@entrepobles](https://twitter.com/entrepobles)
[@EntrePobles_Tgn](https://twitter.com/EntrePobles_Tgn)
[@EntrepoblesV](https://twitter.com/EntrepoblesV)

Aportacions econòmiques

Banc Popular (0075) Oficina (0128) Núm. c.c. (83-0600501829) • Via Laietana 33 · 08003 Barcelona

Entrepobles - BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sol·licitud d'ingrés com a soci/sòcia

Nom i cognoms

NIF*

Data de naixement

Adreça

C.P. Població

Telèfon Professió

Correu electrònic

Quota anual 74 € ó €

Si tens dificultats econòmiques posa't en contacte per flexibilitzar la teva aportació.

Entrepobles recomana fixar-la en el 0,7% del salari.

Ordre de pagament per a l'entitat bancària

Banc / Caixa

NÚMERO DE COMPTE - IBAN									
IBAN	ENTITAT	SUCURSAL	D.C.	NÚM DE COMPTE					

Sol·licito que fins nou avís, carreguin al meu compte o llibreta els rebuts que periòdicament els presentarà a nom meu **Entrepobles**

Nom i cognoms

Adreça

C.P. Població

Firma

*NIF imprescindible per a desgravament en l'IRPF.

Avis legal: De conformitat amb el que estableix la llei orgànica 15/1999, de 13 de Desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i la Llei 34/2002, d'11 de juliol, de serveis de la societat de la informació i de comerç electrònic, l'Associació Entrepobles/Entrepobles/Entrepobos/Herriarte garanteix la confidencialitat i seguretat en el tractament de les dades de caràcter personal, necessaris per poder formalitzar la inscripció com a soci/a. Es pot exercir el dret d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició mitjançant un correu electrònic a la bústia info@entrepobles.org o per mitjà d'un escrit a: Associació Entrepobles - Av. Meridiana 32, ent. 2^a (esc. B), 08018 Barcelona.